

KISSAKASVATUKSEN TAVOITEOHJELMA
Norjalainen metsäkissa

Hyväksytty rotuyhdistyksen kokouksessa 21.11.2021

Sisältö:

1. Yhteenveto.....	4
2. Rodun tausta.....	5
3. Rotuyhdistys ja niiden historia.....	5
4. Nykytilanne	7
4.1. Populaation koko ja rakenne	7
4.2. Luonne ja käyttäytyminen	16
4.3. Terveys	17
4.3.1. Suomen Kissaliitto ry:n kasvatus- ja rekisteröintisääntöihin sisällytetyt sairaudet.....	17
4.3.2. Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet.....	17
4.4. Ulkomuoto.....	36
4.4.1 Norjalaisen metsäkissan rotustandardi (FIFe)	36
4.4.2 Huomioita norjalaisen metsäkissan nykytilanteesta standardin valossa.....	37
4.4.3 Värity ja niiden periytyminen	37
5. Yhteenveto aikaisempien toimenpiteiden toteutumisesta	42
6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat	43
7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	49

1. Yhteenveto

Norjalainen metsäkissa on kookas puolipitkäkarvainen kissarotu, joka on kehittynyt luonnollisen valinnan seurauksena Norjan ankarassa, kylmässä ilmastossa, jossa vain terveimmät ja voimakkaimmat yksilöt ovat selviytyneet jatkamaan sukua. Rotu rekisteröitiin FIFe:ssä vuonna 1977 ja rotumääritelmän mallina oli kissa nimeltään Pan's Truls. Ensimmäinen metsäkissa tuotiin Suomeen vuonna 1979 ja rodun suosio on siitä lähtien ollut Suomessa vankka. 2000-luvulla vuosittaiset rekisteröintimäärät ovat vaihdelleet välillä 150 –400 kissaa vuodessa. Tänä päivänä rodun rotuyhdistyksenä toimii Norjalainen metsäkissa ry. Yhdistys muun muassa ylläpitää pentuvälityslistaa, kouluttaa jäseniään ja tiedottaa rodusta [www-sivuillaan](http://www.sivuillaan.sek) sekä *Mettis-lehdessä* ja näyttelyiden yhteydessä rotuesitteellä ja rotupöydän toiminnalla.

Norjalainen metsäkissa vastaa pääpiirteittään edelleen hyvin alkuperäistä rotustandardia, joskin liioiteltuja ja ei-toivottuja ulkomuotopiirteitä esiintyy jonkin verran. Luonteeltaan norjalainen metsäkissa on utelias, sosiaalinen ja rohkea kissa.

Norjalainen metsäkissa on yleisesti ottaen terve rotu, jossa geenipooli on suhteellisen laaja. Jalostuskäytössä olevien urosten määrä naaraisiin on hieman ideaalia vähäisempi (0,63:1, ideaali \geq 0,7:1) ja siihen tulee kiinnittää huomiota. Terveystesteistä GSD IV-aineenvaihduntasairauden testitulos vaaditaan rekisteröitäväksi Kissaliittoon kasvatuskissoilta. Kissaliittoon rekisteröitävien kissojen vanhempien pakollisena terveystestinä on myös sydänultraus urokselta ja naaraalta ennen astutusta. Tutkimus on uusittava sovittujen sääntöjen mukaisesti. Terveyskyselyiden perusteella silmälläpidettäviä sairauksia rodulla ovat HCM (hypertrofinen kardiomyopatia), FIP ja suolistongelmat. Terveyskyselyn perusteella myös eläinlääkärin toteamia hammasongelmia esiintyy jonkin verran rodussa.

Norjalaisen metsäkissan kasvatuksen tavoitteena on säilyttää rodunomainen rakenne, ilme, koko ja turkin laatu, niin että kissa on selvästi tunnistettavissa norjalaiseksi metsäkissaksi, eikä se ulkoisilta piirteiltään sekoitu muihin puolipitkäkarvarotuihin. Tulevaisuuden uhkana on geenipohjan kaventuminen ja sitä kautta kissojen koon pieneneminen, hedelmällisyyden lasku ja terveysongelmien korostuminen. Nykyisen geenipoolin säilyttäminen ja sen laajentaminen ulkomaan tuontien avulla on toivottavaa. Myös norjalaisten metsäkissojen DNA-näytteiden ja terveystietojen kerääminen sekä kuolinsyiden selvittäminen ruumiinavausten perusteella ovat erittäin tärkeitä keinoja rodun terveystilanteen säilyttämiseksi hyvänä ja sairauksien syiden ja niiden periytymisen selvittämiseksi. Terveysasioiden lisäksi kasvatuksen tavoitteina tulee pitää helposti käsiteltävä ja ystävällinen luonne ja rodulle tyypillinen ulkomuoto: rakenne, ilme ja turkin laatu.

2. Rodun tausta

Tässä osuudessa kuvataan yleisesti rodun historiaa, sen kehitystä nykyiseen muotoon ja kehitystä Suomessa.

Rodun synty ja historiaa

Muinaisten viikinkien lyhytkarvakissojen ja ristiretkeläisten mukana maahan kulkeutuneiden pitkäkarvakissojen arvellaan olleen alkuna norjalaiselle metsäkissarodulle. Norjalainen metsäkissa ei ole ihmisen jalostama, vaan se on kehittynyt luonnollisen valinnan seurauksena Norjan ankarassa, kylmässä ilmastossa, jossa vain terveimmät ja voimakkaimmat yksilöt ovat selviytyneet jatkamaan sukua. Norjalaiset kiinnostuivat rodusta jo 1930-luvulla. Oslon näyttelyssä vuonna 1938 oli esillä muutamia rodun edustajia. Norjalaista metsäkissaa koe kasvatettiin Norjassa useamman vuoden ajan ennen rodun virallista hyväksyntää. Vuonna 1977 FiFe vahvisti norjalaiselle metsäkissalle rotumääritelmän ja antoi rodulle täydet sertifikaattioikeudet näyttelyissä. Rotumääritelmän mallina oli kissa nimeltä Pan's Truls s. 2.5.1973. Kissa on rekisteröity Norjassa numerolla NRR RX 50020.

Norjalaisen metsäkissan alkuvuosien rekisteröinti

Kasvatusta oli alkuun vain norjassa, koska tavoitteena oli, että metsäkissa voidaan hyväksyä rekisteriin vain Norjassa NORAKin avelsrådetin, Suomen rotutoimikuntaa vastaava elin, hyväksymänä. Käytännössä tämä merkitsi sitä, että esimerkiksi Ruotsissa tai Suomessa mahdollisesti tavattava metsäkissanoviisi on ilmoitettava Norjalaiseen näyttelyyn, ei varsinaiseen noviisiluokkaan, vaan huomautuksella, että sille halutaan avelsrådetin hyväksyntä. Mikäli avelsrådetin seitsemän jäsenisestä toimikunnasta oli paikalla vähintään 3, kissan hyväksyntä oli mahdollista ja kissa voi ottaa osaa näyttelyyn varsinaisessa näyttelyssä. Avelsrådetin hyväksyntä oli maksullinen 25 Nkr. Tämän jälkeen kissa sai koerekisterikirjan Norjasta ja sen perusteella myös kotimaastaan. Tällaisen kissan pentujen oli kuitenkin aina saatava Norjan avelsrådetin hyväksyntä ennen kuin niitä hyväksyttiin edes koerekisteriin. Ei ollut helppoa Norjan ulkopuolella syntyneellä metsäkissalla päästä rekisteriin. Vaikeutta norjalaiset puolustelivat sillä, että se on ainoa tapa saada uusi ”vanha rotu” pysymään puhtaana ja standardia vastaavana.

Myöhemmin muualla huomattiin, että säännöissä noviisiluokasta ei ollut rajausta norjalaiselle metsäkissalle vain Norjaan, joten rekisteröinti noviisiluokan kautta käynnistyi muuallakin. Ensimmäiset rekisteröinnit Suomessa noviisiluokan kautta tapahtuivat vuonna 1983.

Norjalainen metsäkissa tulee Suomeen

Ensimmäinen norjalainen metsäkissa tuotiin Suomeen Norjasta vuonna 1979. Ensimmäinen metsäkissapentue syntyi Suomessa vuonna 1981. Kaikkiaan on maassamme rekisteröity 6529 norjalaista metsäkissaa.

Rodun levinneisyys ja vahvuus Suomessa

Norjalainen metsäkissa on levinnyt laajalti ympäri maata, jo rodun alkuvuosista lähtien kasvattajia oli useita eri puolilla Suomea. Rekisteröintimääriltään rotu oli kolmen eniten rekisteröidyn joukossa vuosien ajan. Nykyään suosiossa ovat olleet muut rodut ja rekisteröintien määrä on vähentynyt.

Ensimmäisen viiden vuoden kasvattajat Suomessa: Satukissan 1981, Velhovuoren 1983, Koivuhaan 1983, Karhuvuoren 1984, Skogsbrynets 1984, Pitkähäntä 1985, Villikissan 1985, Pohjan-Akan 1985, Kissakodin 1986, Kuusikummun 1986, Tähtitassun 1986, Eläinpuiston 1986, Metsätytön 1986, Soikkulan 1986, Siriuksen 1986 ja Eddan 1986.

3. Rotuyhdistykset ja niiden historia

Norjalainen metsäkissa ry

22.1.1989 perustava kokous Suomen Norjalainen Metsäkissa Rengas ry

9.10.1989 ensirekisteröinti, kotipaikka Helsinki

11.11.2001 nimenmuutos (syyskokous) Norjalainen metsäkissa ry

Rno. 151.468, Y-tunnus 2173612-1

Rotuyhdistys Suomen Norjalainen Metsäkissa Rengas ry:n perustava kokous pidettiin 22.1.1989. Kokouksessa olivat läsnä Heikki Suojakari, Maarit Jokiniemi, Päivi Malin, Seppo Repo, Kirsi Ovaskainen, Erja Laukkanen, Päivi Kontio, Jukka Puro, Ritva Härmä, Anna-Maija Puro, Minna Laine ja Seija Suojakari. Kokous teki yhdistyksen nimestä yksimielisen päätöksen, ”että nimessä tulee esiintyä sanat Suomi, Norjalainen, Metsäkissa”. Päätöksen mukaiset sanat yhdistäen saatiin sääntöihin yhdistyksen nimeksi Suomen Norjalainen Metsäkissarengas ry.

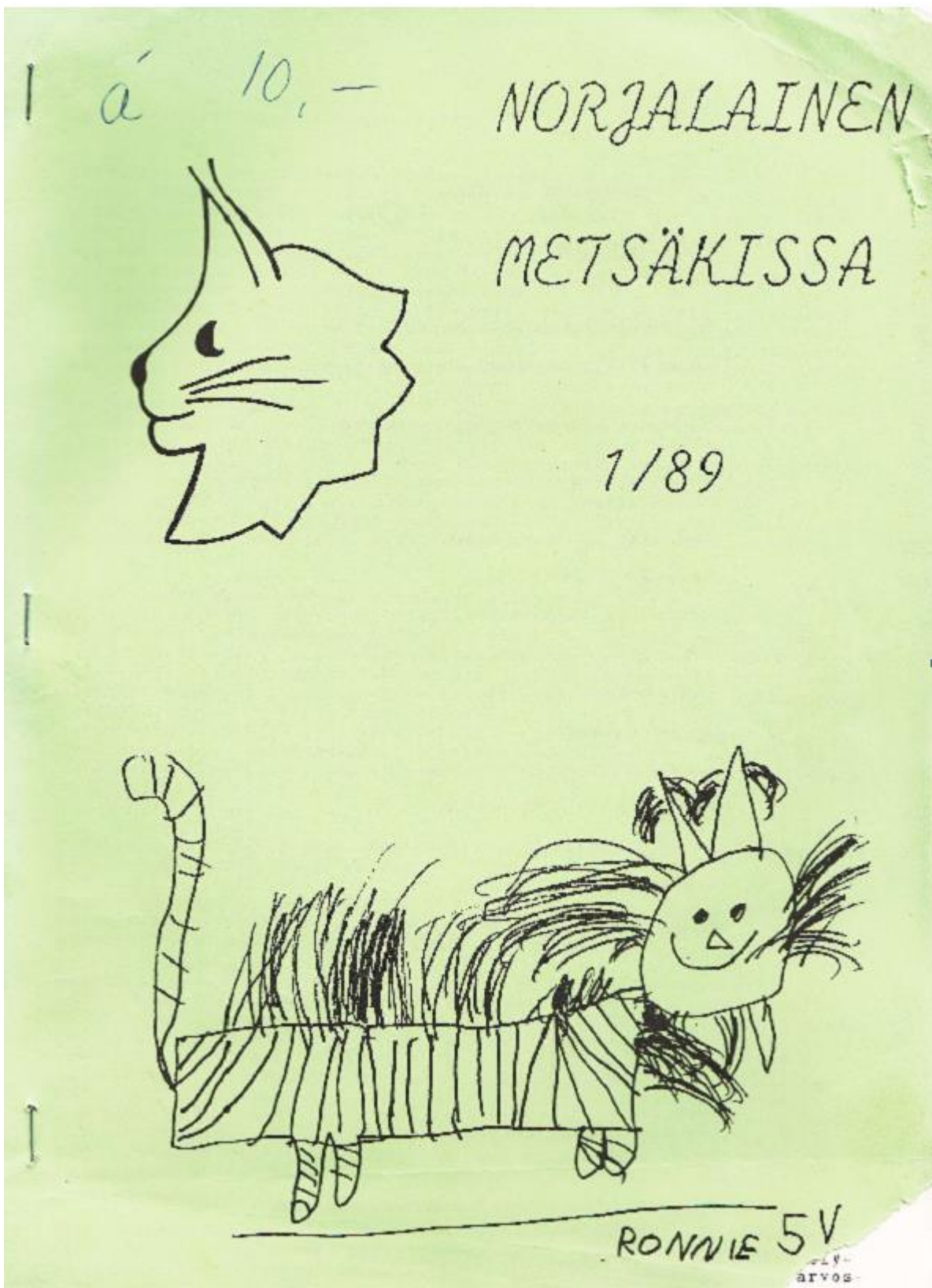
Saman vuoden aikana yhdistys anoi ulkojäsenyyttä SRK:ssa. Ulkojäsenyys ei kuitenkaan ollut mahdollista SRK:n sääntöjen vuoksi. Myöhemmin liiton säännöt muuttuivat ja metsäkissarengas allekirjoitti liiton kanssa yhteistyösopimuksen syksyllä 1993.

Ensimmäisen toimintavuoden lopussa yhdistyksen jäsenmäärä oli 192 jäsentä. Jäsenmäärän perusteella voimme todeta rodun saaneen suuren suosion jo tuolloin. Suosiosta kertoo myös toisen toimintavuoden kasvattajamäärä 33 kasvattajaa/kasvattajanimeä.

Nykyinen sähköisen viestinnän aikakausi asetti paineita yhdistyksen nimen muuttamiseksi. Niinpä syyskokous 11.11.2001 teki päätöksen yhdistyksen uudesta nimestä Norjalainen metsäkissa ry. Nimen muutos salli mm. kotisivun, rotunimen mukaisen, osoitteen www.norjalainenmetsakissa.fi käytön. Norjalainen metsäkissa ry:n jäsenmäärä on tällä hetkellä n.400 jäsentä. Jäsenlistalla on kymmenkunta jäsentä, jotka ovat olleet jäseninä yhdistyksen perustamisvuodesta lähtien.

Perustamiskokous teki päätöksen yhdistyksen logosta. ”Päätettiin, että yhdistyksen logona käytetään perinteistä metsäkissan päätä esittävää piirrosta, koska se on yhtenäisesti käytössä muidenkin maiden metsäkissa yhdistyksillä.”

Ensimmäinen Norjalainen Metsäkissa- yhdistyksen lehti 1/1989

Yhdistyksen perustamiskokouksen pöytäkirjaan on kirjattu, että ”yhdistys ryhtyy julkaisemaan jäsenlehteä kahdesti vuodessa, kevät ja syysnumeron sekä siinä välissä mahdollisesti jokusen jäsentiedotteen, jos tarpeellista.” Yhdistyksen ensimmäinen lehti ”Norjalainen metsäkissa” ilmestyi keväällä 1989. Lehti oli kokoa A4 kuten tämän päivän METTIS-lehti. Toimituskunta teki lehden itse kopioimalla ja niittaamalla. Yhdistyksen jäsenet olivat onnellisia ja ylpeitä ensimmäisen oman lehden ilmestymisestä.

Rotulehden ensimmäinen päätoimittaja oli Minna Laine. Alkuvuosien aktiivijäsenen tunnemme nykyään nimellä Minna Krogh ja tapaamme hänet tuomaripöydän takana arvostelemassa kategorian II kissoja.

Lehden nimi muuttui numerosta 4/1992. Nimenmuutosta edelsi lehden nimikilpailu, jonka vastauksista ¾-osaa ehdotti lehden uudeksi nimeksi METTIS. Samaisena vuonna lehdestä ilmestyi ennätyselliset kuusi numeroa.

Norjalaisten metsäkissojen yhdistys NORSKI ry

Norjalaisten metsäkissojen yhdistys Norski ry perustettiin vuonna 2000 vaihtoehdoksi Norjalainen metsäkissa ry:lle. Yhdistyksen varsinainen toiminta alkoi vuonna 2001. Yhdistyksen toiminta oli aluksi aktiivista, mutta hiipui välillä muutamaksi vuodeksi. Vuonna 2005 yhdistys elvytettiin aktiivisten harrastajien toimesta uudestaan. Aktiivisten toimijoiden vähäisyyden vuoksi yhdistys päätti lopettaa toimintansa ja yhdistys lakkautettiin virallisesti 31.12.2006.

4. Nykytilanne

Nykyinen norjalaisten metsäkissojen populaatio koostuu ulkomailta tuotujen kissojen lisäksi pienestä määrästä noviiseina rotuun tulleita kotimaisia kissoja. Tuontikissojen merkitys kasvatuksessa on suuri myös nykypäivänä. Norjalaisten metsäkissojen vuosittainen rekisteröintimäärä on viime vuosina asettunut 150-200 kissan välille.

Norjalainen metsäkissa on yleisesti ottaen terve rotu, jonka geenipooli on suhteellisen laaja. Tästä huolimatta tiettyjä sairauksia on syytä seurata rodussa tarkemmin. Rodun terveystilanteen seurantaan helpottavat mm. kansainvälinen Pawpeds-tietokanta ja sinne kirjatut terveystiedot sekä vuonna 2012 aloitettu terveystarkastus Suomessa. Nykytilanteessa rodussamme todettuja ja silmälläpidettäviä sairauksia ovat HCM, FIP sekä suolisto sekä erilaiset hammas ongelmat. Myös pentukuoletuuteen on vuonna 2013 tehdyn terveystarkastuksen pohjalta hyvä kiinnittää huomiota.

Norjalaiset metsäkissat ovat nykyään luonteeltaan uteliaita, rohkeita ja helposti käsiteltäviä kissoja, jotka sopivat hyvin sisäkissoiksi ja ovat aktiivisuustasoltaan keskivertoa. Alkuperäistä ulkomuotostandardia norjalainen metsäkissa vastaa nykyään melko hyvin, joskin joitakin liioiteltuja ja äärimmäisiä ulkonäköpiirteitä esiintyy ja näitä tulisi pyrkiä välttämään.

4.1. Populaation koko ja rakenne

Suomen NFO-populaation perusta

Tässä osiossa esitellään lyhyesti suomalaisen metsäkissapopulaation syntyä ja kehitystä ensimmäisten norjalaisten metsäkissojen tuonnista aina vuoteen 2020. Luvut perustuvat Suomen Kissaliiton tietoihin norjalaisten metsäkissojen rekisteröinneistä.

Tuonnit

Suomen ensimmäinen norjalainen metsäkissa oli vuonna 1979 Suomeen Norjasta tuotu naaras Pan's Trude. Seuraavana vuonna tuotiin kolla Pan's Toro ja Suomen ensimmäinen metsäkissapentue syntyi Satukissan kissalaan vuonna 1981. Vuosina 1979–2020 Suomeen on tuotu yhteensä 453 norjalaista metsäkissaa – 208 urosta ja 245 naarasta.

Noviisit

Tuontien lisäksi Suomen metsäkissapopulaatio koostuu pienessä määrin myös kotimaisesta aineksesta: Vuosina 1983–1991 Suomessa hyväksyttiin 43 NFO-noviisia, joista yhtätoista (26%) käytettiin jalostukseen ainakin kerran.

Kasvatukseen käytetyt suomalaiset noviisit jälkeläismäärän mukaan

Jasmin	NFO as 09 23	N	08.01.1991	18
Jäppinen	NFO n 23	N	05.05.1986	14
Natusha	NFO n 09 23	N	09.09.1988	14
Nyyti	NFO f 09	N	20.03.1989	11
Libby	NFO n 09 23	N	1.1.1987	9
Viiru	NFO n 23	U	06.05.1989	9
Siru	NFO n 09 22	N	15.05.1983	5
Takku	NFO n 09 23	N	19.05.1983	3
Mörkö	NFO ns 09	U	25.05.1984	3
Thoswild	NFO ns 09	N	15.01.1991	3
Molli	NFO f 22	N	01.01.1991	1

Jalostuskäyttö

Urosten ja naaraiden välinen suhde

Ihannetapauksessa jalostukseen käytettäisiin yhtä suurta määrää uroksia ja naaraita, 1:1. Mikäli toinen sukupuoli on suuresti aliedustettuna, tämä aiheuttaa väistämättä populaation geenipoolin kapenemista. Jos tarkastellaan Suomessa vuosina 2013-2020 jalostukseen käytettyjä norjalaisia metsäkissoja (364 naarasta ja 226 urosta), on käytettyjen urosten suhde naaraisiin 0,62:1. Luvun merkityksen voi hahmottaa vaikkapa ajatteleamalla, että tällöin 100 naarasta kohden on käytetty 62 eri urosta.

Tässä olisi siis rodullamme vielä parantamisen varaa. Esimerkiksi joillakin koiraroduilla minimitavoitteena on pidetty suhdetta 0,7:1.

Suomessa syntyneiden kissojen käyttö jalostukseen

Suomessa syntyneet naaraat emoina	v.2013-2020
FI*FOXYPAW'S LUCKY LUCILLE DM	22
SC FIN*HOPEAHÄNNÄN IHANA IINES DM	20
PR SC FIN*FOXYPAW'S BIBBITY-BOO DVM DM	19
FI*DEBALS JORJA	18
SC FI*PÖRKARVAN STRANGERINASTRANGELAND	17
FI*FOLLOWME VIENO VADELMA	17
FI*SLYTIGER'S SPANISH EYES	16
FI*NENUKAN CANDY STRIPE	15
FI*HOPEAHÄNNÄN VANESSA	14
GIP GIC FI*TUPULIININ JOSEFIINA	14
SC FI*NINATTE'S VOODOO DM	14
IC FI*LOUHELAN CHERRY GARCIA	13
IC FI*HOPEAHÄNNÄN SATUPRINSESSA	13

IC FI*HAAVEENI FREIJA	13
GIC FI*NALLE-PUHIN GIRL ON FIRE	13
GIC FI*LOLCAT'S ROSE	13
CH FI*HOPEAHÄNNÄN VIDIA	13
NW SC FI*TÄHTITASSUN AURINKOINEN JW DVM DM	13
SC FI*FOXYPAW'S CHERRY MASH	13
IC FI*NORDICTIGERS BE MY LOVE	12

Tuontinaaraat

Pentuja

SC S*NENYA'S SHADOWCAT JW DVM	27
CH GABRA GINA Z KLAJDOVKY, CZ	24
GIC S*WHITE CRYSTAL'S NINAT	19
CH NL*GLITNIR'S LADY NINA	17
GIP IC HEREBU DE VELOGNY DM	16
SC S*JUST CATNAP'S AILSA CRAIG JW DVM DM	15
CH S*LITTLE L'S NITRA	15
MAJA FRA JERRIKS SMYKKESKRIN*NL	14
SC (N)MIGOTO'S EMBLA JW DVM	13
CH RAINBOW BRITE LA PEYRE*ES	13
IC STERRENKATTEN'S RADIOHEAD	12

Suomessa syntyneet urokset isinä

v.2013-2020

SC FIN*HUISKULAN CLEMENS JW DVM DM	30
SC FIN*KALLIOPIRTIN YNGRE KANUTTEN	39
IC FI*ROCKYHILL'S ARUNA	34
CH FI*ROCKYHILL'S GERONIMO	34
IC FI*PÖRKARVAN PHILANSELMOSONOFALLADIN	32
SP SC FI*DRACONIAN SEPTEMBER ASHES DVM DSM DM	31
PR SC FI*MOTOTASSUN VIEHKEÄ VEIJARI	27
EC FIN*KUJAKEIKARIN BLACK	23

EC FIN*KALLIOPIRTIN VILI	22
CH FIN*MARMATIN NEETU-ELMERI	20
GIC FI*SINIIDAN GLACIER EXPRESS	25
PR SC FI*CARWALIONS CHINOOK	25
SC FI*GOLDENFURRY'S FIRST GLANCE	24
SC FI*GOLDENFURRY'S FIRST GLANCE	24
CH FI*NALLE-PUHIN SUPER TROUPER JW	22
FI*RAUDASKOSKEN KA-BOOM DISCOVERY	22
CH FØNIKS FELIS JUBATUS	21
IC FI*LOUHELAN DA CAPO	19
FI*MIRKULAN JIM	18
CH FI*LOUHELAN MASSEY FERGUSON	16
SC FI*JARRAUN'S SKOG ASGARD DVM	16
SC FI*FOXYPAW'S RED ROVER	15
SP SC FIN*TÄHTITASSUN LUCKY STAR JW DVM DSM	15

REKISTERÖINNIT TUONTIUROKSILTA V.2013-2020

ADILS AV ISBLOMST (N)	29
SW GIC S*CEDERSKOGENS MAX MAGMA JW	29
IC CIO CIO SAN'S KID GALAHAD	26
MUFFIN'S JAMES POTTER	24
CH ELROND SIRKAD*PL	24
DE*MUFFIN'S JAMES POTTER	24
IC PERUN'S HIT THE ROAD JACK DM	23
SC S*TROLLGUMMAN'S LUKAZ LUNKENTUZZ	20
IC S*KRONÄNGENS PIKACHU	21
SC STERRENKATTEN'S ST. ETIENNE DVM	18
GIC S*ISGÅRDEN'S EMMETT	17
S*SILENT HILL'S SWEENEY TODD	17
GIC (N)MIGOTO'S CONRAD	15
GIC NOYNAROCK ALBERT	14

Rekisteröintien määrän kehitys 2010-2020

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
340	315	228	233	251	245	220	188	190	150	179

Rodun alkutaival Suomessa 80-luvulla oli nopean kasvun aikaa. 90-luvun alussa saavutettiin parinsadan kissan vuosittaiset rekisteröintimäärät. 2000-luvun alussa rekisteröinnit ampaisivat jälleen selkeään nousuun, saavuttaen tähänastisen ennätysrekisteröintimäärän, 431 kissaa, vuonna 2008. Samana vuonna tehtiin myös Kissaliiton rekisteröintiennätys, yli 4700 rotukissaa. Tämän jälkeen norjalaisten metsäkissojen, kuten monen muunkin rodun, rekisteröinneissä on tapahtunut selvää laskua .

Suomessa syntyneiden norjalaisten metsäkissojen sukupuolijakauma

Tehollinen populaatiokoko

Tehollisen populaatiokoon laskennalla pyritään kuvaamaan populaatiossa esiintyvän geneettisen vaihtelun määrää. Esimerkiksi 50 yksilön tehollisessa populaatiossa on, todellisesta yksilömäärästä riippumatta, korkeintaan saman verran eri geenimuotoja kuin 50 yksilöstä koostuvassa populaatiossa, jonka yksilöitä käytetään jalostukseen tasaisesti. Tehollinen populaatiokoko on yliarvio, koska tosiasiallisesti jalostukseen käytetyt ”eri” yksilöt ovat usein hyvinkin läheistä sukua keskenään. Teholliselle populaatiokoolle on esitetty erilaisia minimiarvoja, joita pienempi populaatio on vaarassa kuolla sukupuuttoon, usein n. 100-200 yksilöä. Tehollinen populaatiokoko kutistuu helposti huomattavasti jalostukseen käytettyjen yksilöiden määrää pienemmäksi, jos toisen sukupuolen yksilöitä on käytetty huomattavasti vähemmän kuin toisen.

NFO-kannat maailmalla

Alla olevassa kaaviossa on esitetty Suomen sekä joidenkin muiden maiden tilastoja norjalaisten metsäkissojen rekisteröinneistä viimeiseltä kymmeneltä vuodelta. Suomen kokonaisrekisteröintimäärä, vuodesta 1995 on 6529 norjalaista metsäkissaa. Norjan, Ruotsin, Suomen, Tanskan, lisäksi norjalaisia metsäkissoja kasvatetaan aktiivisesti ainakin Hollannissa, Espanjassa, Saksassa, Isossa-Britanniassa, Italiassa ja Puolassa. PawPediin norjalaisia metsäkissoja on kaikkiaan lisätty yli 100.000

	FIN	SWE	DK	IT	NO	PL
2011	315	1149	942	387		510
2012	228	954	758	443	337	375
2013	233	1061	666	379	345	412
2014	251	972	542	587	244	393
2015	245	994	569	486	328	390
2016	220	1109	496	492	300	490

2017	188	1014	471	414	333	488
2018	190	1057	443	515	378	523
2019	150		486			574
2020	179		382			

Vuosi	Rekisteröinnit	Tuontiurokset	Tuontinaara		Syntyneet urokset	Syntyneet naaraat	Pentuemä
			at				
2020	179	7	5		69	77	35
2019	150	5	10		65	70	36
2018	190	4	8		91	87	41
2017	188	5	6		87	90	47
2016	220	3	5		115	97	52
2015	245	6	1		194	78	
2014	251	7	6		129	109	54
2013	233	8	10		128	95	47
2012	228	4	12		91	93	49
2011	315	12	9		132	126	64
2010	340	12	14		173	173	90

4.2. Luonne ja käyttäytyminen

Norjalainen metsäkissa on luonteeltaan utelias, sosiaalinen ja rohkea kissa. Ihmisrakkaana kissana se soveltuu yleensä hyvin myös lapsiperheen kissaksi ja tulee usein hyvin toimeen muiden eläinten kanssa. Parhaimmillaan norjalainen metsäkissa on perheenjäsen, joka on arjen toimissa mukana luottavaisena.

Julkisissa tapahtumissa norjalaiset metsäkissat ovat yleensä edukseen. Rohkeina kissoina ne kestävät hyvin näyttelystressiä, mutta poikkeuksiakin on. Näyttelyissä näkee erittäin harvoin aggressiivisia yksilöitä, mutta toisinaan tilanteeseen liittyvä stressi saattaa laukaista häiriökäyttäytymistä myös muuten kilteillä kissoilla.

Kissan tullessa sukukypsäksi hormonaaliset muutokset käyttäytymisessä ovat yleisiä, mutta vaihtelua on paljon. Naaraat ovat yleensä levottomia kiima-aikana ja saattavat olla varsin äänekkäitä. Uroksilla kollittelu saattaa olla ympärivuotista ja ilmenee yleensä mouruamisena ja virtsalla merkkailulla. Kiima-aikaan myös naaraat saattavat merkkailua, vaikka eivät muuten tekisi näin. Myös ympäristöllä on merkitystä kissojen käyttäytymiseen. Virtsalla merkkailu on kissan luonnollista käytöstä reviirien merkkauksessa, joka muodostuu lähinnä omistajien ongelmaksi. Runsaaseen merkkailuun on olemassa apukeinoja, joista kannattaa keskustella oman eläinlääkärin kanssa.

Jalostusvalinnoissa kummankin osapuolen luonne on merkityksellinen. Emon rooli korostuu käyttäytymismallina, sekä emon odotusajan olosuhteilla on merkitystä tulevien pentujen luonteen piirteisiin. Perinnöllisiä luonneominaisuuksia saadaan kuitenkin kummaltakin vanhemmilta.

4.2.1 Perinnöllisyys

Luonne muodostuu sekä perinnöllisistä taipumuksista, että kissan saamista kokemuksista ja sen oppimista asioista. Luonnetta voidaan arvioida seuraamalla kissan käyttäytymistä ja reaktioita, koska tällä hetkellä ei ole vielä kehitetty luotettavia mittaamenetelmiä eläinten tunteiden ja ajatusten selvittämiseksi. Luonneominaisuuksiin vaikuttavat tekijät suuruusjärjestyksessä:

- Geenit
- Ympäristötekijät
- Jaettu ympäristö (kasvuympäristö, joka vaikuttaa sisaruksiin samalla tavalla eli pentue)
- Ei-jaettu eli uniikki ympäristö (yksilön omat ainutkertaiset kokemukset)
- Muut ympäristötekijät

Kissan käyttäytymiseen vaikuttavat lähinnä geenit, ympäristö, oppiminen sekä emon antama malli. Käyttäytyminen on seurausta ympäristövaikutusten muokkaamasta perinnöllisestä taipumuksesta ja se muodostuu reaktiosta tai reaktion puutteesta johonkin ärsykkeeseen. Käyttäytyminen on yhteydessä kissan luonnollisiin vietteihin ja opittuun käyttäytymiseen. Viettejä ja vaistoja ohjaa motivaatio. Opittu ja vaistomainen käyttäytyminen ovat joka tilanteessa kytköksissä toisiinsa eikä niitä voida täysin erottaa toisistaan, joten perimän osuutta on vaikea arvioida. Mitä enemmän käyttäytymiseen vaikuttavia geneejiä löydetään, sitä enemmän huomataan niiden toimivan vuorovaikutuksessa ympäristötekijöiden kanssa. Toisaalta mitä enemmän havaitaan eläinten oppivan, sitä selvemmäksi käy, että oppimisen pohja on myös geneettinen.

4.2.2 Luonteen merkitys kasvatuksessa

Kissanjalostus on rodun perinnöllisen tason muuttamista haluttuun suuntaan. Tason parantamisen perusedellytys on geneettinen muuntelu. Jotta muutoksella olisi vaikutusta, sen tulee olla seurausta perimän muutoksesta – ei ulkoasun. Luonteen ja käyttäytymisen jalostuksen tarkoituksena on saada

mahdollisimman miellyttäviä lemmikkejä ihmisille, sekä antaa kissoille hyvät lähtökohdat sopeutua ympäristöönsä. Mitä sopeutuvaisempi yksilö kissa on, sitä enemmän se palvelee paitsi omistajaa myös itse kissaa. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että jalostuksessa kiinnitettäisiin huomiota myös jalostuskissojen luonteeseen, koska pääasiallisesti kissat ovat lemmikkejä, eivät jalostuseläimiä. Oikeilla valinnoilla annat pennuille mahdollisimman hyvät lähtövalmiudet tasapainoiseen ja sosiaaliseen elämään. Kasvattajan omaa vaikutusta käyttäytymisen ja sosiaalistamisen kohdalla ei pidä myöskään vähätellä. Opittu käyttäytyminen ohjaa usein kissan toimintaa koko loppuelämän ajan.

Suosituksena todetaan:

Agressiivista tai arkaa kissaa ei tulisi käyttää kasvatukseen.

Kasvattaja pystyy vaikuttamaan kissojen käyttäytymiseen paljon omalla sitoutumisellaan. Mitä enemmän näkee vaivaa pentujen sosiaalistamiseen heti syntymästä asti, sitä tasapainoisempia pennuista kasvaa. Varhaissosiaalistamiseen on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Kissojen paras sosiaalistamiskausi on 2–7 viikon iässä, joten kasvattajalla on parhaat mahdollisuudet vaikuttaa kissan käyttäytymiseen jatkossa.

Kissan luonnetta ja käyttäytymistä olisi hyvä testata myös kodin ulkopuolella, jolloin nähdään kuinka kissa reagoi erilaisissa stressitilanteissa. Kissa saattaa olla kotona ystävällinen ja helppo käsitellä, mutta esimerkiksi näyttelytilanne ja vieraiden kissojen hajut saattavat saada kissan reagoimaan odottamattomasti.

4.3. Terveys

Norjalainen metsäkissa on luonnonvalinnan muovaama rotu, jolloin luonto on valinnut vahvimmat yksilöt jatkoon. Norjalainen metsäkissa on yleisesti ottaen terve rotu, jonka geenipooli on suhteellisen laaja. Tässä osiossa käsittelemme norjalaisen metsäkissan terveystilannetta ja rodussa esiintyviä sairauksia.

4.3.1. Suomen Kissaliitto ry:n kasvatus- ja rekisteröintisääntöihin sisällytetyt sairaudet

6.16 NFO (norjalainen metsäkissa) FIFe ei hyväksy naamiovariaatioita norjalaiselle metsäkissalle (NFO). Suklaa, lila, kaneli, beige ja naamiot eivät ole hyväksytyjä ja tulee rekisteröidä XLH * . Kasvatukseen käytettäviltä norjalaisilta metsäkissoilta (NFO) vaaditaan DNA-testitulokset - GBE-1 geenin (GSD IV – glykokeenin kertymäsairaus IV) varalta ellei molempien vanhempien ole todistettu olevan vapaa GSD IV:n suhteen. - Kissojen, jotka on tämän säännön perusteella testattava, tulee olla tunnistettavissa mikrosirulla tai tatuoinnilla. Mikrosiru- tai tatuointinumero tulee toimittaa testausdokumenttien mukana laboratorioon ja sen tulee käydä selvästi ilmi testitulostodistuksesta. - Seuraavia kasvatuseriaatteita tulee noudattaa: o kantajaa ei saa astuttaa toisella kantajalla. - Testitulokset tulee rekisteröidä ja tulostaa kohdan 3.5.1 mukaisesti Kissaliitto Norjalaisten metsäkissojen kasvatusta varten pakollinen GSD IV-testi; näytteen tulee olla eläinlääkärin ottama tunnistusmerkitystä kissasta ja näytteenotosta tulee täyttää virallinen kaavake. GSD IV-kantajaksi todetun kissan saa astuttaa vain GSD IV N/N negatiiviseksi todetulla kissalla. Siitokseen/kasvatukseen käytettävistä norjalaisista metsäkissoista täytyy toimittaa virallinen, eläinlääkärin tekemä, yksilöity sydänultraustodistus Suomen Kissaliittoon ennen ensimmäistä astutusta. Ultraus on tehtävä tunnistusmerkitystä kissasta. Tuloksen on oltava normaali kaikkien sydänsairauksien osalta. Sydänultraustulokset ovat voimassa seuraavasti: Alle 1-vuotiaana tehty sydänultra on voimassa 12 kk tutkimushetkestä. Yli 1-vuotiaana tehty sydänultra on voimassa 36 kk tutkimushetkestä. Mikäli ultra tehdään yli 5-vuotiaalle kissalle, se on voimassa kissan eliniän. Sydänultra on tehtävä sydänsairauksiin perehtyneellä eläinlääkärillä, laitteella jonka teho on min.7,5MHz.

Kissoilla, joilla on tai on ollut napatyrä, ei saa kasvattaa. Valkoisilta kissoilta vaaditaan todistus, että ne kuulevat ja kahta valkoista kissaa ei saa yhdistää. Kasvatukseen käytettävän uroksen kivesten tulee olla normaalit ja laskeutuneet. Tästä on oltava eläinlääkärin todistus ennen ensimmäistä astutusta. Tarkastushetkellä uroksen on oltava vähintään kuuden (6) kuukauden ikäinen.

Suomen Kissaliiton kasvattajasopimuksen ja siitosuroksen sopimuksen allekirjoittanut kasvattaja ja siitosuroksen omistaja on sitoutunut noudattamaan kasvatuksessaan seuraavaa periaatetta:

Kasvatustoiminnassa käyttämäni kissa on terveydeltään moitteeton ja hyväluonteinen. Otan lisäksi huomioon kissan iän ja sen periytyvät ominaisuudet tehdessäni päätöksiä kissan jalostuskäytöstä. Vältän käyttämästä kissaa siitokseen, jos sen tiedetään periyttävän haitallisia ominaisuuksia jälkeläisilleen.

4.3.2. Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet

ELK Annukka Salo on tehnyt norjalaisille metsäkissoille terveystutkimuksen, ohjaajina hänellä olivat professori Hannes Lohi ja dosentti Anna-Maija Virtala. Kysely on osa Annukka Salon lisensiaatin tutkielmaa.

Professori Hannes Lohen tutkimusryhmä Helsingin yliopistosta ja Folkhälsanin tutkimuskeskuksesta on tehnyt ainutlaatuisen tutkimuksen suomalaisten kissojen terveydestä. Näissä tutkimuksissa todettiin että kissojen yleisimmät ongelmat liittyvät suun, ihon ja munuaisten terveyteen.

Sydänlihaksen sairaudet eli kardiomyopatiat

Metsäkissoilla tavataan jonkin verran sydänlihaksen sairautta. Yleisin näistä on hypertrofinen kardiomyopatia (HCM) ja harvinaisempia ovat muut kardiomyopatiat restriktiivinen kardiomyopatia (RCM) tai dilatiivinen kardiomyopatia (DCM).

Metsäkissojen terveystarkastuksen tulosten pohjalta ultraäänitutkimuksen HCM:n varalta oli tehnyt 29,4% kyselyyn vastanneista eli yhteensä 177 kissaa. Näistä viimeisimmän ultraäänikuvantamisen osalta tulokset olivat seuraavat: 4,3 % sairaita, 0,5 % rajatapauksia, 78,1 % terveitä ja loput eivät tieneet tulosta.

Pääosin ruotsalaisessa aineistossa löytyvien sairaiden tai rajatapauksien osuus tutkituissa kissoissa oli 10 prosentin molemmin puolin. Hallitseva löydös on HCM. Osa rajatapauksiksi luokitelluista kissoista todettiin jatkotutkimuksissa ja seurannassa terveiksi. On oletettavaa että sairaita on n. 3-4 % luokkaa. Aktiivinen jalostuskissojen ultraäänitutkiminen vaikuttaisi vähentäneen taudin ilmenemistä.

Hypertrofinen kardiomyopatia (HCM)

HCM on itsesyntyinen sydänlihaksen sairaus josta seuraa sydänlihaksen paksuuntuminen. Tavallisimmin sairauden aiheuttamat muutokset kehittyvät sydämen vasempaan puoleen.

Sydänlihaksen paksuuntuminen voi johtua myös muista sairauksista jolloin puhutaan sekundäärisestä eli toissijaisesta kardiomyopatiasta. Tavallisimmat toissijaisen sairauden aiheuttajat ovat kilpirauhasen liikatoiminta, kohonnut verenpaine, synnynnäinen sydänsairaus ja kasvuhormonin liikaeritys.

Periytyvä muoto on osoitettu useilla roduilla kuten myös metsäkissoilla. Periytyvää muotoa sairastavilla kissoilla muutokset ovat usein havaittavissa kolmen vuoden ikään mennessä. Tauti periytyy autosomaalisena dominanttina ominaisuutena jolloin kissa voi sairastua, vaikka perisi viallisen geenin vain toiselta vanhemmaltaan. HCM-sairautta aiheuttavia geenimutaatioita on löydetty kissoilta vasta kaksi ja nekin rotukohtaisia (MCO JA RAG), kun ihmisiltä niitä tunnetaan useita satoja. Näin ollen on todennäköistä, että myös kissoilta HCM-mutaatioita tullaan löytämään lisää. Sairautta esiintyy enemmän uroksilla.

Muut kardiomyopatiat, RCM ja DCM

Metsäkissoilla tavataan harvoin myös muita sydänlihaksen sairauksia, kuten RCM (restriktiivinen kardiomyopatia) ja DCM (dilatoiva kardiomyopatia). Kissoilla tavataan HCM:n lisäksi sydänlihassairauden dilatiivista, restriktiivistä ja luokittelematonta muotoa.

Restriktiiviseksi kardiomyopatiaksi (RCM) kutsutaan sairautta jossa lievään sydänlihaksen paksuuntumiseen liittyy lievä supistuvuuden alentuminen. Taudin yhteydessä sydänlihaksessa todetaan siis sekä kardiomyopatian hypertrofiselle että dilatiiviselle muodolle tyypillisiä piirteitä. Vasen eteinen on yleensä laajentunut. RCM johtaa sydänlihaksen jäykkyyden lisääntymiseen ilman HCM:lle tyypillistä merkittävää seinämäpaksuuden lisääntymistä. RCM:n oireet, hoito ja ennuste ovat yhtenevät HCM:n kanssa. Restriktiivinen kardiomyopatia on tavallisempi löydös keski-ikäisillä ja ikääntyvillä kissoilla. Norjalaisilla metsäkissoilla on ilmennyt tapauksia, joissa on sekä RCM:n että HCM:n piirteitä ja tutkimuksessa pidetään tällä hetkellä mahdollisena, että sama geeni voisi aiheuttaa molempia ilmenemismuotoja.

Dilatiivinen kardiomyopatia (DCM) johtaa sydänlihaksen supistuvuuden alentumiseen. Tähän liittyy tavallisesti sydämen laajentuminen ja seinämien ohentuminen. Kissalla tämä sairaus johtuu valtaosassa tapauksista tauriini aminohapon puutteesta ravinnossa. Tauriinin lisääminen

valmisruokiin on tehnyt dilatiivisesta kardiomyopatiasta harvinaisen sairauden. DCM:llä ei katsota olevan jalostuksellista merkitystä kissalla.

Suosituksena todetaan:

HCM sydänultraus on pakollinen jalostuskissoille ennen astutusta. Jos kissalla on mikä tahansa sydänvika sillä ei voi kasvattaa.

Sukulaiskissojen osalta suosittelimme Pawpedsin antamia ohjeita, ne löytyvät: pawpeds.com - sivuilta

Suomen Kissaliiton reksiteröinti sääntö:

Siitokseen/kasvatukseen käytettävistä norjalaisista metsäkissoista täytyy toimittaa virallinen, eläinlääkärin tekemä, yksilöity sydänultraustodistus Suomen Kissaliittoon ennen ensimmäistä astutusta. Ultraus on tehtävä tunnistusmerkitystä kissasta. Tuloksen on oltava normaali kaikkien sydänsairauksien osalta. Sydänultraustulokset ovat voimassa seuraavasti: Alle 1-vuotiaana tehty sydänultra on voimassa 12 kk tutkimushetkestä. Yli 1-vuotiaana tehty sydänultra on voimassa 36 kk tutkimushetkestä. Mikäli ultra tehdään yli 5-vuotiaalle kissalle, se on voimassa kissan eliniän. Sydänultra on tehtävä sydänsairauksiin perehtyneellä eläinlääkärillä, laitteella jonka teho on min.7,5MHz.

Glykogeenin varastoitumissairaus tyyppi IV (GSD IV)

GSD IV lyhenteellä tarkoitetaan verensokerin kertymäsairauksia. Sairaissa yksilöissä glykogeenin (sokerin varastomuoto) metabolinen muuttuminen glukoosiksi on eri entsyymipuutosten takia häiriintynyt. Tämän seurauksena eri elimiin alkaa kertyä glykogeenia. Glykogeenin kertyminen aiheuttaa elimen koon kasvamista ja normaalin toiminnan heikkenemistä. Esimerkiksi glykogeenin kertyminen maksaan aikaansaa hypoglykemian (alhainen verensokeri) taipumusta. Kissoissa sairauden varianttia GSD IV on todettu norjalaisissa metsäkissoissa. (Ihmisillä tätä kutsutaan myös Andersenin taudiksi) Se on perinnöllinen sairaus, jonka toteamiseen on kehitetty luotettava geenitesti. Toistaiseksi tämä geenivirhe on löydetty vain norjalaisista metsäkissoista.

Kliiniset oireet

Kissan GSD IV :n seurauksena pentueen pentulukumäärä jää pieneksi. Tavataan kohtuun kuolleita pentuja, pentujen kehityshäiriöitä ja varhaisia pentukuolemia jo ensimmäisten viikkojen aikana. Harvoissa tapauksissa sairaut pennut voivat kehittyä suhteellisen normaalisti 4-5 kuukauden ikään saakka, kunnes niille alkaa ilmaantua oireita. Pentu voi saada ajoittaisen kuumeen, joka nousee ja laskee ja johon liittyy tärinää ja ataksiaa (kyvyttömyyttä kontrolloida liikkeitä). Kasvu loppuu ja sairaus johtaa hermojen ja lihasten surkastumiseen, lihasheikkouteen, kyvyttömyyteen käyttää erityisesti takajalkoja, syödä tai puhdistaa itseään. Sairaus johtaa sydänkohtaukseen tai koomaan ja lopulta kuolemaan ennen 15 kuukauden ikää. Todennäköisesti pentu on tätä vaihetta ennen jo lopetettu, jotta sen ei tarvitsisi kokea turhaa kärsimystä. Ainoa havainto voi myös olla äkkikuolema, jonka syynä on sydänlihaksen muutoksia ja rytmihäiriö.

Mutaatio ja perinnöllisyys

GSD IV on autosomaalisesti resessiivinen, joka tarkoittaa että molempien vanhempien tulee kantaa mutatoitunutta geeniä, jotta sairaita jälkeläisiä syntyisi. Eli tautia voi olla molemmilla sukupuolilla ja se periytyy kummankin sukupuolen välittämänä. Taudin kantajia ovat molemmat sairaan yksilön vanhemmista ja sairaan yksilön jälkeläisillä on 50 % riski olla taudinkantajia.

GSD IV:n testaus

Jotta sairaat pennut vältettäisiin ja GBE 1 mutaatio saataisiin lopulta kokonaan kitkettyä rodusta, kaikki kasvatuskissat tulee testata. DNA testillä voidaan löytää ne itse terveet kantajat, jotka voivat yhdessä toisen kantajan kanssa periyttää sairauden pennuilleen. Kissa täytyy testata vain kerran ja mutaatiota kantamattomien vanhempien jälkeläisiä ei tarvitse testata, jos niiden perimästä ei ole epäilyksiä.

Kissaliiton rekisteröinnin edellytyksenä on että molemmat vanhemmat ovat geenitestattuja GSD IV:n osalta ja kissan status näkyy rekisterikirjassa. Mikäli se on GSD IV N/N ja valittavalla partnerilla myös ei yhdistelmästä syntyneitä pentuja tarvitse testata, koska ne ovat automaattisesti *GSD IV N/N*.

Heterotsygootteja mutaation kantajia voidaan käyttää kasvatukseen, mutta niitä tulee yhdistää vain partnereihin, jotka eivät kyseistä mutaatiota kannan (geenitestillä todettu).

PK-anemia

PK on lyhenne sanasta pyruvaattikinaasi ja PK-anemia tarkoittaa sairautta, jossa pyruvaattikinaasin puutos aiheuttaa hemolyyttisen eli punasolujen hajoamisesta johtuvan anemian. Pyruvaattikinaasi on entsyymi, joka katalysoi eli nopeuttaa glykolyysiksi kutsutun kemiallisen reaktiosarjan viimeistä reaktiota soluissa. Glykolyysin tarkoituksena on muuntaa ravinnosta saadun glukoosin (rypälesokerin) sisältämä energia soluille hyödynnettävissä olevaan muotoon. Glykolyysi on erityisen tärkeä reaktiosarja punaisille verisoluille, koska punasolut eivät pysty hyödyntämään glukoosin energiaa samalla tavoin kuin muut solut. Pyruvaattikinaasin puute hidastaa siis merkittävästi punasolujen energiansaannin kannalta tärkeää reaktiota, mistä johtuen punasolujen energiansaanti jää normaalia heikommaksi, ja yksittäisten punasolujen elinikä normaalia lyhyemmäksi. Punasolujen lisääntyneestä hajoamisesta seuraa krooninen anemia.

Norjalaisilla metsäkissoilla on todettu PK-anemiaa aiheuttavaa geenimutaatiota. Toistaiseksi ei yhdistyksen tietoon ole tullut yhtään norjalaista metsäkissaa, joka tähän olisi sairastunut.

Kuulo

Valkoiset tai hyvin suurella valkoisella värityksellä olevista kissoista osa voi olla kuuroja. Kissa voi olla kuuro vain toisesta korvastaan tai molemmista.

Valkoinen W-geeni on siinä mielessä erikoinen geeni, että se peittää alleen kaikki värit. Kissa kyllä periyttää kaikkia muita värien ja kuvioinnin geenejä, mutta ne eivät näy ulkoasussa, ja valkoinen väri on täysin hallitseva, eli jos kissa saa W-geenin toiselta vanhemmistaan, se on aina valkoinen. Dominoiva valkoinen on myös siinä mielessä erikoinen geeni, että se vaikuttaa useaan eri ominaisuuteen, niin turkin kuin silmienkin väriin ja lisäksi se voi aiheuttaa kuuroutta. Tällaista ilmiötä kutsutaan nimellä pleiotropismi. Kuurous on degeneratiivinen muutos korvan simpukassa ja kuurous, kuten myös silmien väri voi olla eri paria eli vain toinen korva on kuuro. Kuurous, varsinkin eripuolinen kuurous, voi olla vaikeasti havaittavissa kissalla, ja elektrodiagnostinen kuulotutkimus onkin siten ainoa varma keino selvittää kissan kuuroutta.

Kuurouden periytyvyydestä ei ole varmaa tietoa.

Suosituksena todetaan:

Valkoisten kissojen kuulo kannattaa testata BAER-testillä. BAER-testi on ainoa luotettava tapa todeta kissan alentunut kuulo tai toispuoleinen kuurous. Kahta valkoista kissaa ei saa yhdistää (Kissaliiton sääntö). Vain normaalisti kummallakin korvalla kuulevia kissoja tulisi käyttää kasvatukseen.

Tarttuva vatsakalvontulehdus (FIP)

FIP-infektion aiheuttaa kissan coronavirus. Virus tarttuu pääasiassa ulosteen välityksellä suun kautta. Noin 90 prosenttia coronavirustartunnan saaneista kissoista on oireettomia tai sairastaa lievän itsestään ohimenevän ripulin.

Tartunta voi aiheuttaa ripulia, ja vain pienelle osalle kissoista muodostuu viruksen muuntautumisen seurauksena FIP. Sairastumisen edellytyksenä on viruksen mutaation lisäksi heikko kissan oma puolustusjärjestelmä.

FIP-sairautta on olemassa kahta eri muotoa, kosteaa ja kuivaa. Kosteassa muodossa proteiinipitoista nestettä kertyy rinta- tai vatsaonteloon, minkä seurauksena esiintyy hengitysvaikeuksia ja/tai vatsan turvotusta. Kuivassa muodossa elimistön mikä tahansa elin voi sairastua. Sairauden oireina molemmissa muodoissa on mm. ruokahalun heikkeneminen, laihtuminen, väsymys sekä kuumeilu, johon antibiootit eivät auta.

FIP:iin ei ole olemassa tehokasta hoitoa. Mahdollinen hoito on lähinnä oireenmukaista hoitoa. Useimmissa tapauksissa päädytään eutanasiaan.

Suosituksena todetaan:

Mikäli kissa on kuollut nuorena FIPiin ei sen jälkeläisillä tulisi kasvattaa. Mikäli kissan jälkeläinen kahdesta eri yhdistelmästä on kuollut FIPiin ei kissalla tulisi kasvattaa.

Pentukuolleisuus

Norjalaiset metsäkissat yleensä lisääntyvät helposti ja luonnollisesti. Emot hoitavat hyvin pentujaan.

Kasvattaja voi vaikuttaa pentukuolleisuuteen omalla toiminnallaan. Naaraskissan hoito ja ruokinta vaikuttavat sikiöiden kehitykseen ja kasvuun sekä tärkeän emon maidon tuotantoon. Synnytyshygienialla voidaan vaikuttaa bakteeriperäisten tulehdusten esiintymiseen pennussa. On tärkeää että emon synnytys tapahtuu ajallaan normaalisti. Ennenaikainen tai yliaikainen synnytys lisää pentukuolleisuuden riskiä. Kaikissa poikkeavissa tilanteissa tulee kääntyä eläinlääkärin puoleen.

Kissanpentujen yleisiä kuolinsyitä ovat:

- Navasta siirtynyt tulehdus elimistöön (ei näy välttämättä päällepäin). Tätä voi siis ennalta ehkäistä hyvällä synnytyshygienialla, mutta mikäli tulehdusta esiintyy on syytä ottaa yhteyttä eläinlääkəriin, sillä pentu tarvitsee todennäköisesti antibiootti hoitoa.
- Hyperthermia/hypothermia (yli- tai alilämpöisyys) – pikkupentu ei pysty säätelemään ruumiinlämpöään. Siksi on hyvin tärkeää, että pentujen asuintilassa huolehditaan siitä että lämpötila on sopiva.
- Dehydraatio – pennun kuivuminen. Pentujen kehitystä tulee seurata jatkuvilla punnituksilla ja painon laskiessa on otettava yhteyttä eläinlääkəriin. Kuivunut pentu ei pysty hyödyntämään ravintoa suun kautta. Voi olla myös että pentu ei saa ravintoa emoltaan. Tilanteesta riippuen on pentua lisäruokittava tai nesteytettävä tai molempia

Jalostuskissojen valinnalla voidaan karsia kehityshäiriöiden ilmaantumista.

Yhdenkään pennun kuolemaa ei tulisi pitää ”normaalina” vaan jatkoa ajatellen olisi tärkeää selvittää syy pennun menehtymiseen ja lähettää pennun ruumis tutkittavaksi. Myös DNA-näyte Kissojen geenipankkiin voidaan lähettää samalla.

Suosituksena todetaan:

Mikäli kissan jälkeläisissä kahdesta eri yhdistelmästä syntyy useampia kuolleita pentuja ei kissalla tulisi kasvattaa.

Hampaan tukikudoksen tulehdus eli parodontiitti

Hampaan tukikudoksen muodostaa parodontaaliligamentti ja hammasta ympäröivä leukaluu. Hoitamaton ientulehdus voi johtaa hampaan tukikudoksen tulehdukseen eli parodontiittiin. Tällöin ien voi joko vetäytyä hampaan ympäriltä tai ientasku syventyä. Molemmissa tapauksissa hampaan kaulaosa, jossa on sementtiä eikä sileää ja kovaa kiillettä pinnalla, kuten kruunussa paljastuu. Tulehduksen edetessä hammasta ympäröivässä leukaluussa tapahtuu luukatoa.

FORL eli kissojen hammassyöpymä

Kissan hampaat voivat myös alkaa syöpyä sisältäpäin. Sairautta kutsutaan hammassyöpymäksi tai kirjainlyhenteellä FORL (Feline odontoclastic resorptive lesions). Hammassyöpymien tarkkaa syntysyytä ei tunneta. Hammassyöpymät alkavat kehittyä hammasluussa kiilteen alla, ja jos ne yltävät hammasjuureen saakka, hampaan poisto on ainoa hoitokeino. Ennaltaehkäisyä hammassyöpymille ei tunneta, ja sairauden alkuvaiheessa varman diagnoosin voi tehdä vain röntgenkuvaamalla kissan hampaat. FORL:n esiintyvyys lisääntyy kissan iän karttuessa. Muutos tapahtuu aluksi ienrajan alla, jolloin niitä ei voi silmin havaita. Sementti ja hammasluu häviävät ja ikään kuin sulautuvat hammasta ympäröivään leukaluuhun.

Vähitellen resorboituminen etenee kohti hampaan kruunun hammasluuta ja lopuksi kiilteeseen asti. Tällöin ienrajaan muodostuu pieniä silmin havaittavia syöpymäalueita. Resorboituminen etenee siten, että viimein muodostuu yhteys hampaan ytimeen. Näin pitkälle edenneet muutokset ovat erittäin kipeitä. Tilaa voi kuvailla pahaksi hammasmurtumaksi, joita on yleensä useassa hampaassa. Niitä peittää yleensä ikenen liikakasvu.

Mikäli resorptiolesioita ei hoideta, hammas häviää vähitellen kokonaan ja ien kasvaa muutoksen päälle. Vaurioiden hoitovaihtoehdot ovat hampaan poisto tai kruunuamputaatio. Kruunuamputaatioon voidaan päätyä tapauksissa, joissa hampaan juuri on niin resorboitunut että sen poisto ei ole enää turvallista.

Suosituksena todetaan: Mikäli kissalla todetaan selvä purentavika, ei kissaa tulisi käyttää kasvatuksessa. Leukaluuperäiset purentaviat ovat yleensä perinnöllisiä, vaikkakaan niiden periytymiskaavaa ei tunneta.

FORLin periytyvyydestä ei ole tarkkaa tietoa, mutta mikäli nuorella kissalla todetaan FORL ei sitä suositella käytettäväksi kasvatukseen

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Norjalaisen metsäkissan rotustandardi (FIFe)

Seuraavassa taulukossa on esitelty voimassa oleva norjalainen metsäkissa -rodun rotumääritelmä (FIFe). Nykytilanne-osioon on merkitty kunkin rotumääritelmän ominaisuuden osalta suuntaantavia käytännön huomioita rodun tämän hetkisestä tilanteesta.

ROTUMÄÄRITELMÄ		
Yleisilme	Koko	Suuri
Pää	Muoto	Kolmio, jossa kaikki sivut ovat yhtä pitkiä Profiilissa tulee olla hyvin korkeutta ja otsa on hiukan pyöristynyt. Profiili on pitkä ja suora ilman painaumaan nenän varressa (ei stoppia)
	Leuka	Vahva
Korvat	Muoto	Suuret, juuresta leveät ja kärjestä terävät. Kärjissä on ilvesmäiset tupsut ja korvien sisältä kasvaa pitkää karvaa
	Sijoittuminen	Korkea ja avoin siten, että korvan ulkoreuna seuraa pään linjaa alas leukaan

Silmät	Muoto	Silmät ovat suuret, ovaalin muotoiset, avoimet ja sijoittuneet hiukan vinoon.
	Ilme	Valpas
	Väri	Kaikki värit sallittuja turkin väristä riippumatta
Vartalo	Rakenne	Pitkä ja vahvarakenteinen, voimakas luusto
Jalat		Voimakkaat ja korkeat; takajalat etujalkoja korkeammat
	Tassut	Suuret ja pyöreät
Häntä		Pitkä ja tuuhea; tulisi ulottua ainakin lapaluihin, mutta mieluiten niskaan asti
Turkki	Rakenne	Turkki on puolipitkä. Villavaa alusturkkia peittää vettä hylkivä päällyskarva, joka koostuu pitkistä, karheista ja kiiltävistä peitinkarvoista jotka peittävät selän ja kyljet. Täydessä karvassa olevalla kissalla on paidanrintamus, tuuhea kauluri ja takajaloissa polvihousut.
	Väri	Turkin väreiksi on hyväksytty kaikki värit ja niiden valkolaikut, lukuun ottamatta naamiokuviota sekä suklaata, lilaa, kanelia ja beigeä. Valkoista saa olla missä määrin tahansa, esim. vain valkea piirto, medaljonki, rinta, vatsalaikku, tassut jne.
Huomioita	Yleisilme	Rodun hidas kehitys täysikasvuiseen kokoon tulee ottaa huomioon
	Pää	Uroksien pää voi olla leveämpi kuin naaraiden.
	Turkki	Turkkia arvostellessa huomioidaan pääasiassa rakenne ja laatu. Turkin pituus ja tuuheus vaihtelee vuodenaikojen mukaan. Pentujen peitinkarvojen kehittyminen voi viedä jopa 6 kuukautta.
Virheet	Yleisilme	Liian pienikokoinen tai hentorakenteinen kissa
	Pää	Pyöreä tai neliönmuotoinen pää. Painauma profiilissa (stoppi).
	Korvat	Pienet korvat. Liian leveällä olevat korvat. Liian lähellä toisiaan sijaitsevat korvat.
	Jalat	Lyhyet jalat. Kapeat jalat
	Häntä	Lyhyt häntä
	Turkki	Kuiva turkki. Takuinen turkki. Liian silkkinen turkki.

4.4.2 Huomioita norjalaisen metsäkissan nykytilanteesta standardin valossa

Yleisilme

Yleisilmeeltään norjalaisen metsäkissan tulisi olla kookas. Aikuinen uros on noin 5-8 kiloa ja naaras 3,5-6 kiloa. Liian pienet tai liian suuret kissat eivät ole toivottavia.

Pää

Profiililtaan kissat ovat nykyisin pääsääntöisesti hyviä. Suora profiili, otsan pyöreys ja vahva leuka ovat tavoiteltavia ominaisuuksia. Pään tulee olla tasasivuinen kolmio, joten profiilin pidentäminen näiden mittasuhteiden kustannuksella ei ole toivottavaa.

Korvat

Korvat ovat kookkaat, leveät tyvestä ja teräväkärkiset varustettuna tupsuilla. Jonkin verran esiintyy epätyypillistä korvan muotoa ja sijoittumista joko liian alas tai liian ylös.

Silmät

Silmien tulisi olla suuret ja ovaalin muotoiset, ei liian syvälle sijoittuneet. Pääsääntöisesti kissat ovat ilmeeltään hyviä.

Vartalo ja jalat

Jonkin verran esiintyy liian hentoja kissoja, vartalon mittasuhteet ovat pääsääntöisesti hyvät.

Häntä

Hännän tulisi olla pitkä ja tuuhea, sillä kylmistä olosuhteista kotoisin olevan kissan tulee voida lämmittää itseään kiertämällä häntä ympärilleen. Hännät ovat pääsääntöisesti hyviä.

Turkki – rakenne ja väri

Norjalaisen metsäkissan turkin tulee olla ankarassa ilmastossa kestävä ja kylmyydeltä ja sateelta suojaava. Paksu pohjavilla lämmittää ja karkeat peitinkarvat suojaavat sateelta. Kaulurin ja pussihousujen lisäksi tuuhea paidanrintamus kuuluu toivottuun turkin rakenteeseen. Turkin laatuun tulisi kiinnittää huomiota kasvatuksessa enemmän.

4.4.3 Värit ja niiden periytyminen

Kissojen värit muodostuvat tummasta pigmentistä eli eumelaniinista ja kellertävästä pigmentistä eli feomelaniinista, jotka molemmat ovat melaniineja. Lisäksi kissojen värit muodostuu pigmentin puutteesta eli valkoisesta. Alla on esitelty norjalaisen metsäkissan värien periytyminen kannalta tärkeät mekanismit.

A-lokus - agouti

A-lokus vastaa kissan tabbykuvioidinnista. Dominoiva A-alleeli mahdollistaa tabbykuvioidinnin; resessiivinen a-alleeli aiheuttaa homotsygoottina tabbykuviottoman eli tasavärisen väriyksen. A-tekijä aiheuttaa jokaisen karvan raidoittumisen. T-lokuksen genotyyppi määrittää, miten karvojen raidallisuus järjestyy, eli mikä tabbykuvio kissalla on. Punaisilla kissoilla tabbykuvio näkyy myös A-lokuksen suhteen "ei-tabbyilla" yksilöillä, koska punainen väri ei riitä peittämään täydellisesti. Tällöin kuvio näkyy usein niin kutsuttuna haamukuviona. Myös ei-tabbyilla pennuilla kuviointi on usein näkyvässä ja haalistuu pennun kasvaessa. Aikuisena näkyvä haamukuvio on useimmilla kissaroduilla värivirhe.

A-lokuksen periytyminen		
X	A	a
A	AA agouti	Aa agouti

a	Aa agouti	aa ei-agouti	
---	--------------	-----------------	--

D-lokus - diluutio

D-lokus vastaa kissan turkin tummuusasteesta. Sen alleeli D on dominoiva suhteessa d:hen. Resessiivinen d-alleeli saa aikaan diluutioväriytyksen. Sininen on mustan diluutio ja creme eli kerma punaisen diluutio

D-lokuksen periytyminen			
X	D	d	
D	DD ei-diluutiovärinen	Dd ei-diluutiovärinen	
d	Dd ei-diluutiovärinen	dd diluutiovärinen	

E-lokus - amber

E-lokuksen norjalaisilla metsäkissoilla esiintyvä resessiivisesti periytyvä mutaatio e aiheuttaa eumelaniinin korvautumisen feomelaniinilla kissan ikääntyessä. Pentuna musta tai sininen kissa muuttuu kasvaessaan kullankeltaiseksi. Väritys on englanniksi amber eli "meripihka". Mutaatio on jäljitetty vuonna 1981 syntyneeseen naaraaseen. O-tekijän vaikutus on e-tekijän suhteen epistaattinen, joten jos kissalla on O-tekijä (eli se on punainen tai kilpikonnavärinen), e-tekijällä ei ole vaikutusta väriytykseen.

E-lokuksen periytyminen			
X	E	e	
E	EE ei-amber	Ee ei-amber	
e	Ee ei-amber	ee amber	

I-lokus - hopea / savu

Hopeaväriytykseen periytyy dominoivasti. I-tekijä rajoittaa karvan pigmentoitumisen sen kärkeen; juuri jää hopeanvalkoiseksi. Pigmentoituneen osuuden suuruus karvassa riippuu kissan kuvioinnista ja perimästä. Jalostuksella on saatu vakiinnutettua eriasteisia hopea/savupigmentoitusasteita. Yleensä kuviotonta hopeaa kutsutaan savuksi ja tabbykuvioista hopeatabbyksi

I-lokuksen periytyminen			
X	I	i	
I	II hopea	Ii hopea	
i	Ii hopea	ii ei-hopea	

O-lokus - punainen

O-lokuksen dominoiva alleeli O muuttaa kissan mustan pigmentin punaiseksi. Diluutiopunainen väriytykseen on nimeltään kerma. O-lokus sijaitsee X-kromosomissa. Koska uroksella on vain yksi X-kromosomi, se on aina väriltään punainen jos emältä peritty X-kromosomi sisältää O-lokuksessa dominoivan alleelin. Genotyypiltään se on lokuksen suhteen O-. Naaraskissan genotyyppi voi olla joko heterotsygootti (kilpikonna) tai homotsygootti (punainen).

Kilpikonnaväriytyksessä kissan pigmentti on osittain punaista ja osittain mustaa. Sekä mustaan että punaiseen pigmenttiin vaikuttaa kissan genotyyppi D-lokuksen suhteen. Silloin tällöin syntyy

kilpikonnaväritteisiä uroksia. Yleensä niiden takana on geenivirhe, eli kissalla on kaksi X-kromosomia ja Y-kromosomi (XXY).

O-locuksen periytyminen			
X	$\overset{\circ}{(isä) O}$	$\overset{\circ}{(isä) O}$	
(emä) $\overset{\circ}{O}$	♀: $\overset{\circ}{O} \overset{\circ}{O}$, punainen ♂: $\overset{\circ}{O}$ -, punainen	♀: $\overset{\circ}{O} \overset{\circ}{O}$, kilpikonna ♂: $\overset{\circ}{O}$ -, punainen	
(emä) $\overset{\circ}{O}$	♀: $\overset{\circ}{O} \overset{\circ}{O}$, kilpikonna ♂: $\overset{\circ}{O}$ -, ei-punainen	♀: $\overset{\circ}{O} \overset{\circ}{O}$, ei-punainen ♂: $\overset{\circ}{O}$ -, ei-punainen	

T-locus - tabbykuviointi

Kaikki kissat kantavat T-locuksessa jotain tabbykuviota. Kissalla pitää olla ainakin yksi agoutigeeni A, jotta tabbykuvio tulee näkyviin.

T-locuksen periytyminen				
X	T^{Ta}	T^T	T^{Tb}	
T^{Ta}	$T^{Ta} T^{Ta}$ tikattu tabby	$T^{Ta} T^T$ tikattu tabby	$T^{Ta} T^{Tb}$ tikattu tabby	
T^T	$T^{Ta} T^T$ tikattu tabby	$T^T T^T$ tiikeri	$T^T T^{Tb}$ tiikeri	
T^{Tb}	$T^{Ta} T^{Tb}$ tikattu tabby	$T^T T^{Tb}$ tiikeri	$T^{Tb} T^{Tb}$ klassinen	

ds-modifioija

Täplikkyys ei ole T-locuksen alleeli, vaan erillinen modifioija, joka liittyy T-locuksen toimintaan hajottamalla perittyä kuviota. Tiikerikuvion ohessa mahdollisesti periytyvä ds-modifioija hajottaa kuvion täpliksi. Mikäli ds-modifioija periytyy kummaltakin vanhemmalta, täplikäs kuvio on puhdas. Niin sanottu huono tiikeri eli vain osittain täpliksi hajonnut tiikeritabbykuvio syntyy, kun kissa perii ds-modifioijan vain toiselta vanhemmaltaan.

Kuvio	Määrittäminen
Tabby	Tummin kaikista kuvioista. Tyypillistä ovat M-kuvio otsalla, niskasta hännän päähän asti ulottuva yhtenäinen, leveä selän suuntainen raita ja häränsilmäkuvio molemmissa kyljissä. Muita tunnusmerkkejä ovat leveät raidat takajaloissa sekä hännässä. Vatsa on täplikäs.
Tiikeri	Tunnusomaista tiikerikuviolle ovat raidalliset kyljet sekä tiheästi raidoittunut häntä. Jalkojen raidat ovat kapeammat kuin tabbyllä. Vatsa on täplikäs.
Täplikäs	Kuviointi, jossa sekä kissan kyljet, jalat ja vatsa ovat täplikkäät. Hännässä sen sijaan ei ole täpliä vaan se on tiheästi raidoittunut. Hyvä täplikäs kuvio on sellainen, jossa täplät erottuvat selvästi toisistaan.
Ticked	Kaikki karvat turkissa ovat raidoittuneet eivätkä muodosta mitään kuviota. Jalkojen takaosat ovat tummemmat kuin muu turkki. Niskasta hännänpäähän ulottuu selän suuntainen muuta turkkia tummempi raita, joka ei ole niin selvärajainen kuin tabbyllä. Lisäksi päässä ja naamassa voi olla kuviointia.

Agouti	Jos kissa turkissa on niin paljon valkoista, että turkin kuvioita on mahdotonta määrittää, voidaan kuvioksi merkitä agouti. Toisin sanoen yksittäiset karvat ovat poikkiraidoituneet ja valkoinen nousee mahan alta niin ylös, että kylkikuviointia ei voida erottaa. Agouti-sanaa käytetään myös puhuttaessa yleisesti kuviollisista väreistä. Vastakohtana tälle on non-agouti, joka tarkoittaa kuviotonta väriä esim. musta.
--------	---

Rufismi

Ruskean pigmentin variaatiota kutsutaan rufismiksi. Rufismin määrä määrittelee värisävyn lämpimyiden tabbykuvioisen kissan turkissa. Rufismi periytyy todennäköisesti polygeneettisesti.

S-lokus - valkolaikut

Kissoilla esiintyvät valkoiset laikut periytyvät dominoivasti. Valkoisen osuus määritellään norjalaisissa metsäkissoissa seuraavalla tavalla. Van, harlekiini ja kaksivärinen (bicolor) määritelmät ovat FIFe-standardin yleisessä osassa, josta on virallinen käänös suomen kielelle. Varsinaisen valkokirjavuuden lisäksi kissoilla esiintyy joskus kaulassa pieni valkoinen täplä, jota kutsutaan myös medaljongiksi. Medaljongin periytymisestä ei ole tarkkaa tietoa, ja sen saattaa aiheuttaa jokin muu tai useampi geeni.

01 Van

Valkoista koko vartalossa lukuunottamatta päätä ja häntää. Muutama värillinen läiskä vartalossa ja jaloissa sallitaan. Kuviokissat voidaan rekisteröidä koodilla 21.

02 Harlekiini (harlequin)

Värillinen osa ei saa olla vähempää kuin 1/4 osa koko turkista, mutta ei enempää kuin 1/2 koko turkista. Kuvio- kissat voidaan rekisteröidä koodilla 21.

03 Kaksivärinen (bicolor)

Turkin värittyneet osat ovat vähintään 1/2 tai enintään 3/4 osaa turkista. Kuviokissat voidaan rekisteröidä kuviota vastaavalla koodilla (22, 23, 24)

09 Kaikki muut valkoisen määrät tai jakaumat.

Määrittelemätön valkoisen määrä (09)

W-lokus - dominanttivalkoinen

W-lokus vastaa kokovalkoisesta väryksestä. Valkoisuustekijä W on dominoiva. Valkoinen peittää alleen muiden lokusten genotyypin mukaisen väryksen. Kahta valkoista (Ww) kissaa ei saa yhdistää.

W-lokuksen periytyminen		
X	W	w
W	WW valkoinen	Ww valkoinen
w	Ww valkoinen	ww ei-valkoinen

5. Yhteenveto aikaisempien toimenpiteiden toteutumisesta

Norjalaisen metsäkissan terveyden edistämiseksi on tehty sekä kansainvälisellä että kansallisella tasolla toimenpiteitä.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
GSDIV pois rodusta	GSDIV-geenitestausta on rodulle pakollinen testausvaade. Vanhempien testitulokset riittää jälkeläisten siitoskäyttöön.	Onnistuttu hyvin. Kattavan testauksen ansiosta GSDIV ei ole enää uhka rodulle.
HCM-tapausten vähentäminen	Kissaliiton rekisteröintisääntöjen muutos- HCM ultraus pakolliseksi	HCM-tapausten määrä on ultraavien eläinlääkärien käsityksen mukaan vähentynyt (Seppo Lamberg)
Terveytilanteen kartoittaminen	Kissaliiton terveyskysely	Terveyskyselyn tuloksia hyödynnetään KTO:n päivityksessä

Geenitestien löytämiseksi mm. HCM:än sekä muiden sairauksien geneettisten taustojen selvittämiseksi on norjalaisten metsäkissojen verinäytteitä aktiivisesti lähetetty Helsingin yliopiston ja Folkhälsanin Kissojen geenitutkimus –projektin DNA-pankkiin (Norjalaisista metsäkissoista 581 näytettä 31.12.2020). Verinäytteiden lähettämistä pyritään pitämään korkealla tasolla myös jatkossa.

Yhdistys tekee yhteistyötä MyCatDNA:n kanssa kissojen geeniperimän selvittämiseksi.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

Nykytilanne ja visiot

Norjalainen metsäkissa on perusterve, ulkomuodoltaan liioittelematon ja seurallinen. Näistä syistä norjalainen metsäkissa on pidetty ja suosittu rotu. Vuosina 2010- 2012 norjalainen metsäkissa on ollut neljänneksi suosituin rotu. Rekisteröintimäärät ovat kuitenkin tasaisesti laskeneet 2007-2009 ajoista jolloin rekisteröitiin n. 400 kissaa. Rekisteröintimäärien laskusta huolimatta norjalainen metsäkissa on onnistunut pitämään tasaisen sijoituksen rekisteröintien kärkisijoilla. Kiinnostus norjalaisen metsäkissan kasvatukseen on pysynyt tasaisena ja muutamia uusia kasvattajia on viime vuosina tullut lisää. Jatkovana haasteena on valistustyö rodun tunnetuksi tekemisessä. Ongelmana koetaan rotunimen norjalainen metsäkissa väärinkäyttö pitkäkarvaisten kotikissojen kohdalla. Perinnöllisistä sairauksista GSD IV:n tilanne on hyvä. GSD IV:n tutkimiseen on geenitesti ja geenin kantajia on suhteellisen vähän. Rodun monimuotoisuus kestää kantajien karsimisen jalostuksesta lyhyellä aika välillä. HCM-ultrausten ja jalostusvalintojen myötä HCM löydökset ovat vähentyneet. Kasvattajien tietoisuus terveysasioista on lisääntynyt ja Suomen Kissaliiton rekisteröinti sääntö pakollisesta HCM ultrauksesta on koettu hyväksi. Tulevaisuudessa norjalainen metsäkissa on mahdollista pitää suosittuna ja terveenä rotuna, tämä vaatii aktiivista yhteistyötä ja luottamusta kasvattajien kesken. Lisäksi rotutietoutta norjalaisesta metsäkissasta tulee aktiivisesti tuoda harrastajien sekä rotukissoista kiinnostuneiden tietoisuuteen. Näissä tehtävissä rotuyhdistyksen rooli on keskeinen.

Norjalainen metsäkissa on rakenteeltaan liioittelematon kissa. Sen rotustandardissa vaalitaan alkuperäistä, luonnonmukaista rakennetta sekä ulkomuotoa. Tulevaisuudessa tulee pitää huoli rodun terveydestä ja siitä että ulkomuoto pysyy samanlaisena. Minkään trendin ei ole toivottavaa ohjata rodun ulkomuotoa, kokoa, luonnetta tai terveyttä väärään suuntaan. Tavoitteena on säilyttää rodunomainen rakenne, ilme, koko ja turkin laatu, niin että kissa on tunnistettavissa norjalaiseksi metsäkissaksi.

Norjalainen metsäkissa on luonteeltaan ystävällinen ja seurallinen, se viihtyy hyvin sisäkissana. Norjalainen metsäkissa on taitava kiipeilijä ja hyppääjä. Se on terve, elinvoimainen ja leikkisä kissa, jolla on normaali, ei erikoisen voimakas ääni. Norjalaisen metsäkissan luonteeseen tulee kiinnittää huomiota jalostusyhdistelmiä valittaessa, jotta norjalaiselle metsäkissalle tyypillistä luonnetta ei menetetä.

Rodun terveyden säilyttäminen on tulevaisuuden haaste. Jatkossa tarvitaan uutta tutkimustietoa rodun terveydestä ja kuolinsyistä. Yhdistys voi ohjata kasvattajiaan osallistumaan erilaisiin tutkimuksiin. Tärkeää on uusimman tiedon tuominen kasvattajien ja jäsenten tietoon ja käyttöön, sekä aloittelevien kasvattajien perehdyttäminen rotukissakasvatukseen ja norjalainen metsäkissa -rodun perusteisiin. Yhdistyksen kotisivuille kerätään aineistoa ja linkkejä norjalainen metsäkissa kasvatukseen liittyen.

Pitkän aikavälin strategiat

Kehittää jalostustilastojen hyötykäyttöä, esim. säännöllinen julkaisu
Rohkaistaan urosten ja naaraiden tasaista siitoskäyttöä

Pentuetietojen systemaattinen kerääminen.
Kannustaa yhdistyksen jäseniä osallistumaan kissageenitutkimukseen.
Vaivaton lisääntyminen ja pentujen hoito

Herättää keskustelua kasvattajien keskuudessa norjalainen metsäkissa ulkonäöstä ja rotustandardin tulkinnasta.

Pyritään välttämään ääriyyppejä

Uhat ja mahdollisuudet (norjalainen metsäkissa - SWOT)

1. Populaatio

Taulukko Populaatio

vahvuudet

populaatio on kohtuullisen iso
uusia linjoja on mahdollista tuoda
ulkomailta ja uusia jalostuskissoja
tuodaankin ulkomailta
kasvattajat kiinnostuneita säilyttämään
rodun laajan geenipoolin

heikkoudet

siitosuroksien saatavuus ja siitoksessa
vain tiettyjen uroksien
saatavuus/suosiminen.
kasvatukseen ei saada riittävän
monipuolisesti kissoja eri linjoista

mahdollisuudet

Internetin ja sähköpostin
mahdollisuudet: tietoa kasvatuksesta ja
geenipoolin laajentamisesta saadaan
tehokkaasti välitettyä, lisäksi
kasvattajien välinen yhteistyö ja
tiedonkulku sekä Suomessa että
ulkomailla helpottuu ja nopeutuu
kasvatuksen tavoiteohjelman käytännön
toteuttaminen

uhat

jalostuskissojen (ml. ulkomaantuonnit)
käyttö ei ole riittävän suunnitelmallista:
seuraavan polven kissojen käyttö jää
vähäiseksi, jolloin hyödyt jäävät
populaation kehittämisen kannalta
saavuttamatta
geenipoolin kaventuminen
siitosmatadorien käytön vuoksi
rodun kasvattajien välinen yhteistyö ja
hyvä henki vähenee, kasvattajat
eriytyvät omien linjojensa kanssa ja
yhteistyö puuttuu

2. Terveys

vahvuudet

rotu on yleisesti ottaen hyvin terve
kasvattajat noudattavat melko hyvin
annettuja suosituksia

heikkoudet

GSD IV
HCM

internetin ja sähköpostin mahdollisuudet: terveystietoa saadaan tehokkaasti välitettävä, lisäksi kasvattajien välinen tiedonkulku sekä Suomessa että ulkomailla helppoa ja nopeaa

mahdollisuudet

- sähköiset kanavat mahdollistavat terveyteen ja kasvatukseen liittyvän tiedon tehokkaan jakamisen
- useita tutkimushankkeita käynnissä rotukissojen terveyteen ja jalostukseen liittyen, tutkimustietoa tulevaisuudessa laajemmin saatavissa
- avoimuus kertoa terveystietoja lisääntyy
- myös ostajat osaavat kysyä terveystestituloksia

uhat

- tiedon puute
- yhdistys ei onnistu luomaan sellaista luottamuksellista ilmapiiriä, että terveysasioista haluttaisiin avoimesti kertoa
- rodussa tulee ilmi perinnöllisiä sairauksia ja näitä sairauksia todetaan laajasti kasvatukseen käytetyillä yksilöillä

3. Luonne

vahvuudet

- ystävällinen, seurallinen, aktiivinen ja sosiaalinen luonne
- sosiaalisuus yhdistettynä uteliaisuuteen ja leikkisyyteen

heikkoudet

- arkoja tai aggressiivisia kissoja on, mutta hyvin vähän ja ne ovat helposti karsittavissa jalostuskäytön ulkopuolelle

mahdollisuudet

- norjalaisen metsäkissan luonne pääsääntöisesti hyvä ja yksi sen jatkuvan suosion perusta
- kasvatukseen ei käytetä sellaisia yksilöitä, jotka ovat erityisen arkoja, syrjäänvetäytyviä, aggressiivisia tai vaikeasti käsiteltäviä

uhat

- Jalostuksessa ei kiinnitetä huomiota riittävästi jalostuskissojen luonteeseen.
- Ei tiedosteta käytöshäiriöitä ja käytetään tällaisia kissoja kasvatukseen

4. Ulkomuoto

vahvuudet

- Suomessa hyvätasoisia norjalaisia metsäkissoja
- ulkomuodoltaan ja kooltaan oikeanlaisia
- karvapeitteen laatu oikeanlainen

heikkoudet

- pieni koko tai ei riittävän vahva rakenne/luusto
- äärityypit koossa tai jossain tietyssä piirteessä
- kapea pää, ei suora profiili, heikko leuka, väärä korvien asento tai korvien kapeus. Liian pienet silmät, liian syvällä
- vääränlainen turkin laatu

mahdollisuudet

- Rotustandardi ei vaadi äärimmäisiä ominaisuuksia
- Ulkomuodon kustannuksella ei haluta vaarantaa terveyttä, joten norjalaisen

Uhat

- koon ääripää; naaraiden pienentyminen tai entistä suurempien ”ylisuurien” kissojen suosiminen

metsäkissan on mahdollista pysyä
liioittelemattomana kissana.

- Kasvatuksessa aletaan suosia jotain
tiettyä ääriäyppiä tai ihannoidaan
rodulle ei tyypillisiä asioita.

Toimintasuunnitelma kasvatuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi

Vuosi	2021	2022	2023	2024
Toimen- piteet	Kasvatuksen tavoite ohjelman päivitys	Kannustetaan kissojen omistajia osallistumaan Petsofin luonne kyselyyn tehdään KTO.ta täydentävät jalostuskriteerit hallituksessa Tehdään rekisteröinti tilasto edelliseltä vuodelta	Suunnitellaan pentueseuranta lomake ja tehdään kysely vuoden lopussa Tehdään rekisteröinti tilasto edelliseltä vuodelta Pidetään kasvattaja päivä	Tehdään analyysia pentue seurantalomakkeen tuloksien perusteella Järjestetään jäsentapahtumia/kasvattajat apahtuma. Mietitään mahdollisia joukkotestauksia tai muita tarvittavia testauksia. Tehdään rekisteröinti tilasto edelliseltä vuodelta

7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Kasvatuksen tavoiteohjelman seuranta on Norjalainen metsäkissa ry hallituksen vastuulla. Yhdistyksen hallitus valvoo tavoiteohjelman toteutumista ja on vastuussa sen päivittämisestä. Tavoiteohjelman toteutuminen ja tavoiteohjelmaan kirjatut tavoitteet sekä toimintasuunnitelma huomioidaan vuosittain yhdistyksen toimintasuunnitelmassa.

